

Kansliavdelningen

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Tfn: 08-508 25 016

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2005-02-07

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
2005-02-15
DNR 106-598/2004

Till
Socialtjänstnämnden

Avveckling av dagens stadsdelsnämnder

Svar på remiss av motion (2004:59) av Jan Björklund m.fl. (fp)
(1 bilaga)

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

Med utgångspunkt i bestämmelserna i kommunallagen och andra författningar har staden till uppgift att tillhandahålla service och olika tjänster till medborgarna. Det är medborgarnas väl som är det offentliga uppgift. Kommunallagen anger bland annat att medborgarna i en kommun ska behandlas lika. Service och tjänster ska ha samma kvalitet oberoende av var man bor i staden. Hur man organiserar den offentliga förvaltningen kan lösas på olika sätt och är i huvudsak en politisk fråga. Förvaltningens synpunkter på motionen blir därför begränsade.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialtjänstnämnden för yttrande överlämnat motion (2004:59) av Jan Björklund m.fl. (fp) om avveckling av dagens stadsdelsnämnder – ge makten till medborgarna. Remisstiden går ut den 28 februari 2005.

Ärenden har även remitterats till samtliga stadsdelsnämnder och facknämnder samt till stadsledningskontoret.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom kansliavdelningen.

Motionen i sammanfattning

Stockholms stadsdelsnämnder har verkat i drygt åtta år. Målet med reformen var att stärka den lokala demokratin och delaktigheten i stadsdelen, öka kvaliteten och effektiviteten i den kommunala verksamheten. Stockholms universitet gjorde under år 2000 en omfattande utvärdering av stadsdelsnämndsreformens effekter utifrån de mål som sattes upp vid införandet. Där konstateras att inget av målen har uppnåtts.

Med stadsdelsnämnderna har lokala politiker fått ett ökat inflytande över ekonomiska prioriteringar. Detta innebär att en stadsdelsnämnd har makt att överföra ekonomiska resurser från en verksamhet till en annan. Detta är inte förenligt med den kommunala likställighetsprincipen eftersom det leder till att villkoren för exempelvis förskola och äldreomsorg inte blir likvärdiga i hela staden.

Produktion och drift av välfärdstjänster är inte en politisk fråga. Samhället, genom politikerna måste ställa upp mål och krav för skolor, förskolor och vårdinstitutioner, men sedan överlåta åt de professionella att avgöra hur målen ska nås. Det måste få finnas olika konkurrerande aktörer med olika idéer som driver verksamhet inom vård, skola och omsorg. Samhället måste utvärdera kvaliteten. Rätten att bedriva verksamhet ska dras in om kraven inte upprätthålls.

Pengsystem bör vara grunden för resurstilldelning inom välfärdssektorerna. Med pengsystem ökar den enskilda människans inflytande över sitt liv och personal inom välfärdssektorn kan välja mellan olika arbetsgivare.

Behovet av lokala nämnder kvarstår dock. Dagens 18 stadsdelsnämnder föreslås avvecklas och istället föreslås 12 nya områdesnämnder inrättas med ansvar för socialtjänst och biståndsbeslut inom äldre- och handikappomsorgen, viss fysisk verksamhet, lokal kultur- och föreningsverksamhet och verksamhet för barn och ungdomar.

De nya områdesnämnderna föreslås bli remissinstanser i viktiga plan- och byggfrågor och få beslutanderätt i mindre bygglovs- och trafiksäkerhetsfrågor. Dessutom föreslås de få överta beslutanderätten för utskänkningstillstånd.

Centrala nämnder föreslås få överta ansvaret för de frågor som ska styras av pengsystem. Detta innebär att ansvaret för förskola och skola flyttas till utbildningsnämnden. En ny central nämnd föreslås inrättas med ansvar för äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade.

Förvaltningens synpunkter

Utifrån bestämmelserna i kommunallagen och andra författningar har staden till uppgift att tillhandahålla service och olika tjänster till medborgarna. Det är medborgarnas väl som är det offentliga uppgift. Kommunallagen anger bland annat att medborgarna i en kommun ska behandlas lika. Service och tjänster ska ha samma kvalitet oberoende av var man bor i staden. Hur man organiserar den offentliga förvaltningen kan lösas på olika sätt och är i huvudsak en politisk fråga. Förvaltningens synpunkter på motionen blir därför begränsade.

Kommunfullmäktige gav i budget för 2003 kommunstyrelsen i uppdrag att tillätta en utredning om stadens politiska organisation (SPO). Målet är decentralisering av verksamhetsansvar och en centralisering av styrning och stadsövergripande analyser. Socialtjänstnämnden behandlade den 17 februari 2004 utredningens slutrapport och överlämnade därvid förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande. Kommunfullmäktige har ännu inte behandlat SPO-utredningen.

SPO-utredningen konstaterar, liksom motionären, att den utvärdering av stadsdelsnämndsreformen som genomfördes av Institutet för kommunal ekonomi (IKE) 2001 visar att målet med reformen när det gäller att stärka den lokala demokratin och delaktigheten inte har uppnåtts.

Däremot konstateras att en ny politikerroll har vuxit fram som en följd av stadsdelsnämndsreformen. Utredningen konstaterar vidare att utvärderingen visar att reformen medfört att stadsdelsnämndernas lednings-, administrations- och lokalkostnader är lägre än tidigare till följd av besparingar och att kostnaden per prestation i flertalet av de verksamheter som stadsdelsnämnderna ansvarar för tenderat att sjunka över tiden. Detta, enligt utvärderingen, på bekostnad av servicens kvalitet inom flera verksamhetsområden.

I tjänsteutlåtandet påpekade förvaltningen i detta sammanhang att samtliga nämnder i staden under den senaste 10-årsperioden har haft höga krav på rationalisering och effektivisering i syfte att minska kostnaderna. Att kostnaderna under denna period har minskat är således inte unikt för stadsdelsnämnderna utan gäller generellt för alla nämnder i staden.

För att klara den offentliga välfärden i en stad av Stockholms storlek är en lokal organisation nödvändig. Riktlinjer och policydokument utgör ett mycket viktigt instrument i styrningen av den lokala verksamheten och är av central betydelse för att staden ska kunna leva upp till kommunallagens krav på likställdhet. Dessutom är riktlinjerna av största vikt för rättsäkerheten. De ger handläggare aktivt stöd vid utredningar och behovsbedömningar. De är även ett bra verktyg vid introduktion av ny personal. Beslut om riktlinjer, policies m.m. fattas av kommunstyrelsen. Staben för utredning och projekt inom socialtjänstförvaltningen arbetar inom socialtjänstområdet med att ta fram och uppdatera riktlinjer och policies, metod- och verksamhetsutveckling och svarar för utbildningsinsatser. I SPO-utredningen föreslås denna uppgift föras till kommunstyrelsen.

Vilka frågor som hör hemma i den lokala organisationen och vilka som med fördel organiseras stadsövergripande angavs i samband med stadsdelsnämndsreformen. Vissa specialistfunktioner fördes till då socialtjänstnämnden liksom stadsövergripande socialtjänst när staden i övrigt har stängt.

SPO-utredningen har haft i uppdrag att bland annat behandla ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen, stadsdels- och facknämnder. Förvaltningen bedömde i remissvaret att socialtjänstnämndens åtagande ligger väl i linje med utredningens uppfattning att facknämnderna ska ansvara för verksamheter som kräver hänsyn till helheten för staden och även ansvara för stadsövergripande verksamheter inom områden som normalt ligger inom stadsdelsnämndernas ansvar men som är för små eller specialiserade för att drivas av stadsdelsnämnder.

I motionen föreslås att beslut om serveringstillstånd decentraliseras till lokala nämnder. Socialtjänstnämnden ansvarar för tillståndsgivning till och tillsyn över serveringstillstånd vid stadens restauranger. I dagsläget finns det drygt 1 600 serveringstillstånd. Förvaltningen delar SPO-utredningens bedömning att verksamhetens art och karaktär, liksom den ojämna fördelningen av serveringstillstånd över staden, talar för en fortsatt central organisation för tillståndsgivningen.

Det är viktigt att resurssamla kring utsatta barn. Stadsdelsnämnderna ansvarar idag för förskola och grundskola såväl som socialtjänst. Den lokala organisationen skapar förutsättningar för att skapa nätverk kring barn som behöver stöd. Möjligheterna till samverkan och uppbyggnad av gemensamma referensramar för personal inom socialtjänst och skola är större i en lokal organisation än om förskola och skola i enlighet med motionärens förslag förs till en central nämnd.

Förvaltningen anser att det är angeläget att granska stadens organisation och utveckla denna för att medborgarna ska få största möjliga nytta för sina skatte-medel. Motionen lyfter därvid i likhet med SPO-utredningen fram angelägna frågor. Det är dock viktigt att skapa politisk enighet som räcker över mandatpe-

rioderna för att undvika alltför täta omorganisationer som riskerar leda till tempoförlust i arbetet och introverta organisationer som tillfälligt förlorar sitt mål – medborgarnyttan – ur sikte.

Bilaga

Motion (2004:59) av Jan Björklund m.fl. (fp) om avveckling av dagens stadsdelsnämnder – ge makten till medborgarna